

• • •

VAKCINA NUO TYMŲ, EPIDEMINIO PAROTITO IR RAUDONUKĖS (MMR)

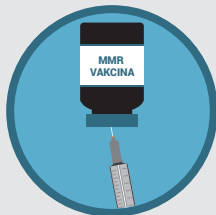
ATMINTINĖ SLAUGOS IR KITIEMS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS DARBUOTOJAMS

JUMS REIKIA ŽINOTI

• • •

AR JŪS NAUDOJATĖS VEIKSMINGOMIS APSAUGOS NUO TYMŲ,
EPIDEMINIO PAROTITO IR RAUDONUKĖS PRIEMONĖMIS?

SUŽINOKITE! PASISKIEPKITE! APSISAUGOKITE!

ATMINKITE

- Kol 7-ajame dešimtmetyje nebuvo pradėti skiepyti gyventojai nuo tymų, pasaulyje tymais sirgdavo šimtai tūkstančių vaikų kasmet .
- Tymai labai užkrečiama liga, neįtikėtinai lengvai perduodama nuo žmogaus žmogui; jie plinta oro-lašeline būdu.
- Dauguma vyresnio amžiaus suaugusiųjų turi imunitetą prieš tymus, nes persirgo jais vaikystėje.
- Suaugusieji turi imunitetą prieš tymus, epideminį parotitą ir raudonukę, jei yra paskiepyti 2-omis MMR vakcinomis dozėmis arba yra persirgę tymais arba serologiniais kraujo tyrimais patvirtintas specifinis imunitetas prieš tymus, epideminį parotitą ir raudonukę.
- Visoms vaikingo amžiaus moterims reikėtų žinoti, ar jos turi imunitetą prieš raudonukę.

KADA IR KAIP GALIMA SKIEPYTI MMR VAKCINA?

MMR vakcina skiepijama injekcija į raumenis ar po oda, įskiepijant 2 vakcinos dozes, tarp kurių negali būti trumpesnė nei 4 savaičių pertrauka.

**MMR
VAKCINA**

Jei praeityje buvote skiepytas bent viena vakcinos doze (12 mėnesių ar vyresniame amžiuje), kita vakcinos dozė gali būti įskiepijama bet kuriuo metu, jei nuo pirmosios dozės praėjo daugiau nei 4 savaitės .

MMR vakcinos sudėtyje yra gyvų susilpnintų tymų, epideminio parotito ir raudonukės virusų.

**MMR
VAKCINA**

KAM REKOMENDUOJAMA SKIEPYTIS MMR VAKCINA?

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS DARBUOTOJAI

Išskaitant palaikomojo gydymo personalą ir savanorius, kurie neturi specifinio imuniteto prieš tymus, epideminį parotitą, raudonukę ir turintys sąlytį su pacientais, turėtų būti paskiepyti dvejomis MMR vakcinomis dozėmis.

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS DARBUOTOJAI, NETURINTYS PILNAVERČIO IMUNITETO

- prieš tymus, epideminį parotitą ar raudonukę ir turėję sąlytį su sergančiais viena iš šių ligų pacientų, gali būti paskiepyti MMR vakcina per 72 valandas po kontakto, kad būtų išvengta ligos ar palengvinta jos eiga.
- Žmonėms su imunodeficitinėmis būklėmis (dėl ligos ar vaistų vartojimo), turintiems didelę komplikacijų riziką, taip pat gali būti svarstomas intraveninio imunoglobulino (IVIG), kurio sudėtyje yra antikūnų prieš tymus, naudojimas, kad apsaugotų nuo ligos.
- Nėščiosios neskiepijamos MMR vakcina.

MMR VAKCINOS EFEKTYVUMAS

1 DOZĖS

Po 1-os MMR vakcinos dozės
(12 mėnesių ar vyresniame amžiuje):

95% paskiepytųjų įgyja imunitetą prieš
tymus;

80% paskiepytųjų įgyja imunitetą prieš
epideminį parotitą;

90% paskiepytųjų įgyja imunitetą prieš
raudonukę.

2 DOZIŲ

Po 2-ų MMR vakcinos dozių
(skiepijant turi būti bent
4 savaitių pertrauka):

99,7% paskiepytųjų įgyja imunitetą prieš
tymus; tačiau laikui bėgant iki 5% paskiepytųjų
žmonių imunitetas gali išblėsti;

80-95% paskiepytųjų įgyja imunitetą prieš
epideminį parotitą.

TRUMPAI APIE LIGAS

Sumažėjus MMR vakcinacijos apimtims, ES šalyse susidarė imlių gyventojų grupės ir pastaraisiais metais kilo šių trijų ligų protrūkiai:

.....

Skiepijimų nuo tymų įdiegimas 7-ajame dešimtmetyje leido daugiau nei 99% sumažinti ligos atvejų skaičių. Pastaruoju metu stebėtas ryškus tymų sergamumo padidėjimas, protrūkiai ES šalyse, dažniau žiemos-pavasario laikotarpiu. Daugiausiai tymų atvejų buvo registruota 2011 metais (virš 30 tūkst. susirgimų).

.....

Epideminis parotitas vis dar dažnas ES šalyse, per 2001-2008 m. laikotarpį registruota beveik 950 tūkst. ligos atvejų.

.....

Sergamumas raudonuke ES šalyse buvo didžiausias 2008 metais, bet šia liga sergama kasmet. Didžiausias protrūkis užfiksuotas Lenkijoje 2013 metais.

TYMAI

SIMPTOMAI

Tymus sukelia virusas ir dažniausiai liga pasireiškia kosuliu, sloga, akių paraudimu, karščiavimu. Išbėrimas atsiranda 2-4 dieną po pirmųjų simptomų ir išplinta nuo veido į kitas kūno dalis. Sunki ligos eiga, netgi mirtis, dažnesnės tarp mažų vaikų, prastai maitinamų ir tarp pacientų su imunodeficitinėmis būklėmis. Komplikacijos dažnesnės tarp suaugusiųjų.

GYDYMAS

Nėra specifinio tymų gydymo. Taikomas tik simptominis gydymas.

EPIDEMINIS PAROTITAS (KIAULYTĖ)

SIMPTOMAI

Epideminis parotitas pasireiškia karščiavimu, galvos, raumenų, sąnarių skausmais, apetito sumažėjimu ir seilių liaukų patinimu. 20-30% atvejų būdinga besimptomė infekcijos forma.

GYDYMAS

Nėra specifinio epideminio parotito gydymo. Taikomas tik simptominis gydymas.

RAUDONUKĖ (VOKIŠKI TYMAI)

SIMPTOMAI

Raudonukė pasireiškia bėrimu, limfinių mazgų patinimu, laikinu sąnarių skausmu ir artritu (dažniausia moterims), viršutinių kvėpavimo takų infekcija ir kartais silpnu karščiavimu. Iki 20-50% atvejų būdinga besimptomė infekcijos forma.

Raudonukės infekcija nėštumo metu turi sunkias pasekmes, nes sąlygoja sunkius apsigimimus (akių, širdies, galvos smegenų), dar vadinamus įgimtos raudonukės sindromu, persileidimus.

GYDYMAS

Nėra specifinio raudonukės gydymo. Taikomas tik simptominis gydymas.

TYMAI

- 1-3/1 000 tymų atvejų gali baigtis mirtimi (dažniausia miršta imunodeficitinės būklės asmenys, ikimokyklinio amžiaus ar blogai maitinami vaikai)
- vidurinės ausies uždegimas, 7-9%)
- Pneumonija (plaučių uždegimas, 1-6%)
- Viduriavimas (8%)
- Poinfekcinis encefalitas (galvos smegenų uždegimas (1/1 000-2 000 atvejų). Poūmis sklerozuojantis panencefalitas (PSPE), 7-10 metais po ligos, 1/100 tūkst. atvejų)
- Didesnė komplikacijų rizika suaugusiems

EPIDEMINIS PAROTITAS

- Sėklidžių uždegimas (25% atvejų po lytinio subrendimo)
- Kiaušidžių uždegimas (5% kiaušidžių uždegimų po lytinio subrendimo)
- Kasos uždegimas (4 %)
- Aseptinis meningitas (<1-15%)
- Encefalitas (0.02-0.03%)
- Klausos nervo, uždegimas, ir klausos praradimas, dažniausiai laikinas (4 %)
- Lengvi inkstų veiklos sutrikimai (30-60 %)
- Pakitimai elektrokardiogramoje (5-15%)
- Didesnė komplikacijų rizika suaugusiems

RAUDONUKĖ (VOKIŠKI TYMAI)

- Sąnarių skausmas ir uždegimas
- Galvos smegenų uždegimas (encefalitas) (1/6 000 atvejų)
- Trombocitų skaičiaus kraujyje sumažėjimas (dalyvauja kraujo krešėjime, 1/3 000 atvejų)
- Labai pavojinga – dėl galimo įgimto raudonukės sindromo

Lengvi

(dažniausias)

Paprastai pasireiškia per 6-14 dienų po vakcinacijos

- Karščiavimas (1 iš 6 paskiepytų)
- Lengvas bėrimas (5%)
- Limfinių mazgų patinimas (1 iš 75 paskiepytų)

Vidutiniai

• Traukuliai sukelti karščiavimo (1 iš 3 000 paskiepytų vaikų)

• Laikinas sąnarių skausmas (25%) ar sustingimas (10% - dažniausia smulkių periferinių sąnarių, būdingesnis paaugliams ir moterims 7-21 dienų po vakcinacijos)

• Laikinas trombocitų skaičiaus kraujyje sumažėjimas (1 iš 30 000 paskiepytų)

Sunkus

(retas ir labai retas)

• Sunkios alerginės reakcijos – tai gali pasireikšti nuo bet kurios vakcinos (< 1/1 000 000 milijonų paskiepytų)

**Detali informacija apie galimus nepageidaujamus reiškinius pateikiama vakcinos informaciniame lapelyje ir specialiosiose produkto charakteristikose*

KUR GALIMA RASTI DAUGIAU INFORMACIJOS?

1. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro informacija. Prieiga per internetą:
<http://www.ulac.lt/lt/uzkirsk-kelia.-apsaugok.-vakcinuok>
2. <http://www.who.int/wer/2009/wer8435.pdf?ua=1>
3. www.who.int
4. <http://www.cdc.gov/vaccines/hcp/vis/vis-statements/mmr.html#risks>
5. www.vaccines.gov
6. www.vaccineinformation.org
7. www.ncirs.edu.au
8. Immunization Action Coalition (IAC): www.immunize.org/
9. Plotkin SA, Orenstein WA, Offit PA. Vaccines. 5th ed ed. Philadelphia: Saunders / Elsevier; 2008

Co-funded by
the Health Programme
of the European Union